

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Rutsche a soudkyň Mgr. Heleny Konečné a JUDr. Pavla Kumprechta ve věci

žalobce: **P.I N.**
zastoupen Mgr. Dmitrijem Pavlenkem, advokátem
se sídlem Husova 393, Jičín

proti
žalovanému: **Vězeňská služba ČR, věznice Valdice**
se sídlem nám. Míru 55, Valdice

v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem

takto:

- I. Žaloba se v části tvrzeného nezákonného zásahu, který měl spočívat v provedení srážek žalovaným do 15. 8. 2018 z finančních prostředků přijatých žalobcem na jeho účet vedený věznicí, odmítá.
- II. Žaloba se v části tvrzeného nezákonného zásahu, který měl spočívat v provedení srážek žalovaným po datu 16. 8. 2018 z finančních prostředků přijatých žalobcem na jeho účet vedený věznicí, zamítá.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou ze dne 17. 11. 2018, doručenou krajskému soudu dne 20. 11. 2018, domáhá ochrany před nezákonným zásahem žalovaného ve smyslu § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).
2. Žalobce zprvu žalobu označil jako žalobu pro nerespektování nezabavitelné částky. Konstatoval, že exekutor je při výkonu exekuce vázán povinností ponechat na obživu povinnému tzv. nezabavitelnou částku, která se např. v roce 2017 pohybovala ve výši 6.155 Kč a nyní se rovná úhrnu částky životního minima jednotlivce (3.410 Kč) a částky normativních nákladů na bydlení (5.822 Kč). Připomněl základní zásadu, že jakýkoliv zásah do základních práv je možný toliko na základě zákona, a uvedl, že dle sdělení Ministerstva spravedlnosti ze dne 27. 10. 2017 žádný právní předpis nestanoví, že se základní nezabavitelná částka nezohledňuje u osob nacházejících se ve výkonu trestu odnětí svobody. Přestože dary, které dostává od strýce a kamarádů, nedosahují ani 1.000 Kč měsíčně, je mu polovina došlých financí zabavena. V pohledávkách přitom figurují i dluhy exekučně vymáhané a je tak obcházen zákon i institut tzv. nezabavitelné částky i principy ústavní.
3. Žalobce po ustanovení zástupce v doplnění žaloby upřesnil, že žalobu podává jako žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, který spočívá v tom, že žalovaný neoprávněně nakládá s jeho finančními prostředky na účtu zřízeném věznicí na jeho jméno. Uvedl, že na jeho účet jsou nepravdělně zasílány finanční prostředky v řádu jednotek tisíc korun, přičemž polovina z nich je z jeho účtu stržena, a to dle tvrzení věznice v souladu s § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“). S tímto postupem žalobce nesouhlasí, jelikož má zato, že tyto finanční prostředky jsou strženy neoprávněně, neboť nemá žádný závazek z výčtu uvedeného ve zmíněném ustanovení, a proto není důvod, aby docházelo ke strhávání ½ částky, která mu je připsána na účet. Na stížnost žalobce Vězeňská služba reagovala poukazem na ustanovení § 16 odst. 3 nařízení Generálního ředitelství č. 14/2018.
4. Žalobce má zato, že v jeho případě dochází k zásahu do jeho vlastnických práv a porušování čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a na pokojné užívání majetku dle č. 1 dodatkového protokolu o Úmluvě a ochraně lidských práv a svobod. K zásahu do vlastnických práv však může tedy dojít pouze na základě zákona, nařízení Generálního ředitelství zákon nahradit nemůže, a proto je postup žalovaného nezákonný.
5. Závěrem žalobce poukázal na to, že finanční prostředky, které jsou mu zasílány na účet, v průměru měsíčně nedosahují ani výše životního minima, proto by se mělo dle jeho názoru postupovat analogicky dle ustanovení § 278 a § 299 odst. 1 o. s. ř. Vyslovil nesouhlas s argumentací žalovaného, že životní potřeby má ve výkonu trestu zajištěné státem, jelikož žádný zákon nestanoví, že by při výkonu trestu odnětí svobody neměl člověk právo na základní životní minimum. V této souvislosti poukázal žalobce na nález Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16, ze kterého dle jeho názoru vyplývá, že v jeho případě dochází k porušování jeho ústavních práv.
6. Žalobce proto žádal, aby soud vydal rozsudek, že se žalovanému zakazuje pokračovat v porušování jeho práva na ochranu vlastnictví spočívající v provádění srážek z jeho účtu

zřízeného a vedeného věznicí Valdice na jméno žalobce v rozsahu jdoucím nad rámec stanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Současně žádal, aby soud žalovanému přikázal, aby bezprostředně po doručení rozhodnutí umožnil žalobci disponovat s finančními prostředky zasílanými mu na tento účet.

7. Ve vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že má za nesporné, že žalobci byly nepravdělně zasílány finanční prostředky na jeho účet zřízený a vedený věznicí, přičemž polovina těchto finančních prostředků byla použita dle § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody na úhradu nákladů výkonu trestu odnětí svobody, a to kromě peněz zaslaných žalobci do věznice, které byly výslovně určeny na úhradu a nákup léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků.
8. Pro účely povahy žalobcem napadené činnosti žalovaného poukázal na úpravu výkonu trestu odnětí svobody v trestním zákoníku, trestním řádu a podrobnou úpravu podmínek výkonu trestu odnětí svobody ve speciálním zákoně, tj. zákoně o výkonu trestu odnětí svobody, vyhl. Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů (dále jen „vyhl. č. 10/2000 Sb.“), a nařízení Generálního ředitele Vězeňské služby č. 14/2018, kterým se stanoví postup při rozúčtování pracovní odměny vězněných osob a postup při správě a evidenci jejich finančních prostředků (dále také jen „nařízení GŘ č. 14/2018“). Konkrétně popsal vedení jednotlivých účtů odsouzených ve smyslu § 6 odst. 1 nařízení GŘ č. 14/2018 a rozúčtování jejich peněz dle § 16 téhož nařízení.
9. K žalobnímu tvrzení o neoprávněném nakládání s finančními prostředky žalobce na jeho účtu zřízeném ve věznicí žalovaný zopakoval, že postavení odsouzených je upraveno speciálními normami. Na účet odsouzeného se ukládají peníze, které měl v době vzetí do výkonu trestu u sebe, peníze, které mu byly do věznice zaslány a které přijal, včetně státem přiznaných důchodů. Veškeré peníze, které odsouzený do věznice obdržel a přijal je, pokud není stanoveno jinak, se podle § 16 odst. 3 nařízení GŘ č. 14/2018 automaticky informačním systémem rozdělí na dvě poloviny. Z toho se z první poloviny, která se zaokrouhlí na celé koruny nahoru, nejprve naplní podúčet cestovné „C“ (není-li tato částka již na účtu úložné „U“), zbylá část se převede na podúčet osobní „O“. Druhá polovina z přijatých peněz se převede na podúčet rezerva „R“ do výše úhrady nákladů výkonu trestu, tj. maximálně do výše 1.500 Kč za kalendářní měsíc, a do výše pohledávek vzniklých trestnými činy a pohledávek vzniklých vůči Vězeňské službě (viz § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody). Podle § 6 odst. 5 nařízení GŘ č. 14/2018 se peníze z podúctu rezerva „R“ ponechají do doby rozúčtování pracovní odměny. Pokud odsouzený nesplnil z pracovní odměny zcela svou povinnost k úhradě nákladů výkonu trestu, uhradí se z podúctu rezerva „R“ zbývající část povinnosti k této úhradě. Pokud má odsouzený v evidenci pohledávky dle § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, převede se zůstatek finančních prostředků z podúctu rezerva „R“ na podúčet exekuce „E“.
10. Žalovaný dále uvedl, že žalobci byly do věznice „zvenčí“ zaslány peníze dne 28. 5. 2018, dne 6. 6. 2018, dne 17. 7. 2018, dne 26. 9. 2018, dne 11. 10. 2018 a dne 17. 12. 2018. Předmětné finanční prostředky byly vždy zaúčtovány na účet žalobce vedený věznicí a rozděleny v souladu s § 16 odst. 2 a 3 nařízení GŘ VS č. 14/2018 na dvě poloviny (jedna polovina na podúčet „O“, druhá polovina na podúčet „R“). Rozúčtování těchto peněz bylo v souladu s ustanovením § 9 odst. 1, § 16 odst. 5 a § 29 zmíněného nařízení GŘ.

Z podúčtu rezerva „R“ byly uhrazeny náklady výkonu trestu odnětí svobody, které byly žalobci stanoveny na základě rozhodnutí ředitele věznice Valdice za červen, červenec, říjen a prosinec 2018 (v částkách 800 Kč, 570 Kč, 800 Kč a 800 Kč). Dne 11. 2. 2019 byly žalobci zaslány peníze ve výši 1.000 Kč, které byly odesílatelkou výslovně určeny na úhradu a nákup léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků. Tyto peníze byly převedeny na podúčet s označením „Z“ a ponechány žalobci na účtu pro jejich čerpání na úhradu nákladů uvedených v ustanovení § 25 odst. 1 věta třetí zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

11. Žalovaný má zato, že jeho postup v předmětné věci byl v souladu s platnou právní úpravou stanovenou právním předpisem a vnitřním předpisem, tj. zejména podle § 25 odst. 1 a 4, § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody ve spojení s § 8 odst. 2 a 4 a § 9 vyhl. č. 10/2000 Sb. a dále ve spojení s § 6 dost. 1 a 2, § 16 a § 29 nařízení GŘ č. 14/2018. V této souvislosti poukázal i na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 11. 2018, čj. 1 As 200/2018-26.
12. Závěrem žalovaný s poukazem na ustanovení § 82 s. ř. s. a výklad pojmu „zásah“ uvedl, že dle jeho názoru nedošlo popsáním úředním postupem k nezákonnému zásahu do práv žalobce, protože vůči němu nebyl učiněn žádný úkon, který by jej zavázal něco konat, nějaké činnosti se zdržet nebo nějaké jednání strpět. Proto navrhl, aby soud žalobu odmítl.
13. Krajský soud se zabýval podanou žalobou v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu třetího soudního řádu správního. O věci samé rozhodl bez jednání, neboť žalobce i žalovaný k takovému projednání věci udělili souhlas ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s.
14. Z předloženého správního spisu vyplynulo a mezi účastníky není sporné, že žalobci byly do věznice „zvenčí“ zaslány peníze, a to dne 28. 5. 2018 (200 Kč), dne 6. 6. 2018 (2.000 Kč), dne 17. 7. 2018 (1.427 Kč), dne 26. 9. 2018 (100 Kč), dne 11. 10. 2018 (2.000 Kč) a dne 17. 12. 2018 (2.000 Kč). Tyto částky byly převedeny na jeho účet vedený věznicí a rozděleny na dvě poloviny (jedna polovina převedena na podúčet „O“, druhá polovina na podúčet „R“).
15. Z podúčtu rezerva „R“ byly uhrazeny náklady výkonu trestu odnětí svobody, které byly žalobci stanoveny rozhodnutími ředitele věznice Valdice za červen, červenec, říjen a prosinec 2018 (v částkách 800 Kč, 570 Kč, 800 Kč a 800 Kč). Také dne 11. 2. 2019 byly žalobci zaslány peníze (ve výši 1.000 Kč), ty však byly výslovně určeny na úhradu a nákup léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků, proto byly žalobci v celé výši ponechány na účtu pro jejich čerpání na úhradu nákladů uvedených v ustanovení § 25 odst. 1 věta třetí zákona o výkonu trestu odnětí svobody.
16. Soudní ochrany proti nezákonnému zásahu se lze ve správním soudnictví domáhat v řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu podle ustanovení § 82 a násl. s. ř. s.
17. Ustanovení § 82 s. ř. s. stanoví, že každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, se může žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

18. Ustanovení § 84 téhož zákona určuje lhůtu pro podání této žaloby a její náležitosti. Dle jeho odstavce prvního musí být žaloba podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo. V souladu s ustanovením § 40 odst. 2 a 3 stejného zákona lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let končí uplynutím toho dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty, a není-li ho v měsíci, posledním dnem měsíce. Podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. soud žalobu odmítne, byla-li podána předčasně nebo opožděně.
19. Pokud jde o samotnou zákonem stanovenou lhůtu pro podání žaloby, k tvrzeným zásahům, tj. „provedení srážek z účtu žalobce jdoucím nad rámec stanovený § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody“, mělo dojít u finančních prostředků, které mu byly zaslány do věznice. Žalobce sám tyto srážky nijak nespecifikoval, a to ani výši, ani datem jejich provedení. Krajský soud proto vycházel z předložených podkladů vedených věznicí, které žalovaný rovněž popsal ve svém vyjádření k žalobě a které žalobce nerozporoval. Z těchto podkladů vyplynulo, jak je již shora uvedeno, že žalobci byly finanční prostředky zaslány dne 28. 5. 2018 (200 Kč), dne 6. 6. 2018 (2.000 Kč), dne 17. 7. 2018 (1.427 Kč), dne 26. 9. 2018 (100 Kč), dne 11. 10. 2018 (2.000 Kč) a dne 17. 12. 2018 (2.000 Kč). Tyto částky byly v den přijetí převedeny na jeho účet vedený věznicí a rozděleny na dvě poloviny. Následně pak byly z jedné poloviny (zaúčtované na podúctu „R“) uhrazeny náklady výkonu trestu odnětí svobody žalobce. Ty byly stanoveny rozhodnutím ředitele věznice Valdice, a to ze dne 16. 7. 2018 za červen 2018 ve výši 800 Kč (toto rozhodnutí převzal žalobce dne 17. 7. 2018), rozhodnutím ze dne 14. 8. 2018 za červenec 2018 ve výši 570 Kč (toto rozhodnutí převzal žalobce dne 15. 8. 2018), rozhodnutím ze dne 14. 11. 2018 za říjen 2018 ve výši 800 Kč (toto rozhodnutí převzal žalobce dne 14. 11. 2018) a rozhodnutím ze dne 14. 1. 2019 za prosinec 2018 ve výši 800 Kč (toto rozhodnutí převzal žalobce dne 16. 1. 2019). O provedených srážkách z přijatých peněz do věznice se tak žalobce dozvěděl vždy nejpozději při převzetí rozhodnutí ředitele věznice, kterým mu byla uložena povinnost uhradit neuhrazené náklady výkonu trestu odnětí svobody za to které období a oznámena příslušná srážka z přijatých peněz.
20. Jak je již uvedeno shora, subjektivní lhůta pro podání žaloby na ochranu před nezákonným zásahem (§ 84 odst. 1 s. ř. s.) je stanovena v délce dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Rozhodným okamžikem pro běh dvouměsíční subjektivní lhůty je tak okamžik, ke kterému se žalobce dozvěděl o jednání, v němž spatřuje nezákonný zásah. V posuzovaném případě tedy konec dvouměsíční subjektivní lhůty pro podání žaloby ode dne, kdy se žalobce nejpozději dozvěděl o jím tvrzených zásazích spočívajících v provedení srážky peněz z jeho účtu, uplynul v případě srážek provedených věznicí do srpna 2018 (v srpnu k tomu došlo konkrétně dne 14. 8. 2018) nejpozději dnem 15. 10. 2018, tj. dva měsíce poté, co dne 15. 8. 2018 převzal v srpnu vydané rozhodnutí ředitele věznice. Žaloba však byla vyhotovena dne 17. 11. 2018 a soudu doručena dne 20. 11. 2018 (k poštovní přepravě byla předána dne 19. 11. 2018). Z uvedeného je tak zřejmé, že žaloba proti tvrzenému nezákonnému zásahu spočívajícímu v provedení srážek do data 15. 8. 2018 ze žalobcem přijatých peněz ve věznici, byla podána po zákonem stanovené lhůtě, proto musel krajský soud žalobu v této části dle ustanovení § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. jako opožděnou odmítnout (viz výrok I. tohoto rozsudku). Lze dodat, že zmeškání lhůty nelze prominout (§ 84 odst. 2 s. ř. s.).

21. Pokud jde o další část žaloby (specifikovanou ve výroku II. tohoto rozsudku), tj. tvrzený nezákonný zásah spočívající v provedení srážek po datu 15. 8. 2018 ze žalobcem přijatých peněz do věznice, pak tu krajský soud neshledal důvodnou, z důvodů uvedených níže.
22. Jak je již shora uvedeno, žalobci byly do věznice zasílány nepravidelně různé finanční částky „zvenčí“. Žalovaný polovinu takto přijatých peněz s poukazem na ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody žalobci převádí na podúčet osobní „O“ k dispozici pro jeho potřeby a druhou polovinu na podúčet rezerva „R“. Z podúčtu „R“ pak žalovaný hradí náklady výkonu trestu žalobce do výše 40 % z jím přijatých peněz (maximálně 1.500 Kč).
23. Povinnost nahradit státu náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody stanoví § 152 odst. 1 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „trestní řád“), dle něhož má obžalovaný v případě, že byl pravomocně uznán vinným, povinnost nahradit státu náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody. Podle ustanovení § 152 odst. 4 téhož zákona „[ú]hradu nákladů spojených s výkonem trestu odnětí svobody upravuje zákon o výkonu trestu odnětí svobody.“
24. Postup vězeňské správy, kdy jsou odsouzenému do věznice zaslány peníze, upravuje ustanovení § 25 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, které stanoví, že „[p]okud byly odsouzenému do věznice zaslány peníze, převedou se na jeho účet zřízený a vedený věznicí a odsouzený se o tom vyrozumí. Odsouzený nesmí mít u sebe během výkonu trestu finanční hotovost. Peníze zaslané odsouzenému výslovně na úhradu nákladů na zdravotní služby nebrazené z veřejného zdravotního pojištění, na úhradu regulačních poplatků a na nákup léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků musí být uloženy na zvláštní účet, z něhož lze čerpat peníze pouze na úhradu uvedených nákladů (...).“ Podle odstavce 4 téhož ustanovení „[n]euhradí-li odsouzený rozsudkem stanovenou škodu nebo nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem, pro který se nachází ve výkonu trestu, pohledávky spojené s trestním řízením, pohledávky vzniklé v souvislosti s poskytnutím nebo zajištěním zdravotních služeb a úhrady regulačních poplatků a doplateků nad rámec veřejného zdravotního pojištění, soudní a správní poplatky a škodu nebo nemajetkovou újmu, kterou způsobil Vězeňské službě během výkonu trestu, může k úhradě za poskytnuté zdravotní služby nebrazené z veřejného zdravotního pojištění a nákupu podle § 23 použít pouze polovinu peněžních prostředků podle odstavce 1 věty první a zbývající část peněžních prostředků může použít jen na úhradu těchto pohledávek; to neplatí pro peníze výslovně zaslané na úhradu nákladů uvedených v odstavci 1 větě třetí.“
25. Dle ustanovení § 35 odst. 1 téhož zákona „je odsouzený povinen hradit náklady výkonu trestu. Nelze-li tyto náklady srazit z odměny za práci, může věznice k jejich úhradě použít peněžní prostředky, které má odsouzený uloženy ve věznici. Výši nákladů výkonu trestu a podrobnosti její úhrady stanoví ministerstvo vyhláškou.“
26. Vyhláškou, na kterou § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody odkazuje, je vyhl. č. 10/2000 Sb. V jejím § 8 a § 9 je upravena úhrada nákladů výkonu trestu z jiných příjmů a z peněz, které má odsouzený uloženy ve věznici. Podle § 8 odst. 2 uvedené vyhlášky se z peněz, které byly zaslány odsouzenému do věznice a které byly převedeny na jeho účet vedený věznicí, vyměří úhrada nákladů výkonu trestu ve výši 40 % ze součtu všech částek přijatých za předchozí měsíc. Úhrada nákladů výkonu trestu z těchto peněz se nepředepíše, pokud by nedosáhla za kalendářní měsíc 100 Kč. Podle § 8 odst. 4 cit. vyhlášky se výše úhrady nákladů výkonu trestu stanoví z čisté odměny a z ostatních

zdrojů příjmů uvedených v odstavcích 1 a 2. Takto stanovená výše úhrady nákladů výkonu trestu smí včetně úhrady nákladů výkonu trestu stanovené podle odstavce 3 činit nejvýše 1.500 Kč za kalendářní měsíc. Podle § 9 odst. 1 téže vyhlášky vydá rozhodnutí o povinnosti k náhradě nákladů výkonu trestu podle § 8 ředitel věznice.

27. Další podrobnosti postupu vězeňské správy při správě financí osob vykonávajících trest odnětí svobody pak stanoví nařízení GŘ č. 14/2018. Podle § 16 tohoto nařízení všechny peníze, které odsouzený do věznice obdržel a přijal je, pokud není stanoveno jinak, se rozdělí na dvě poloviny. Z toho se z první poloviny nejprve naplní podúčet cestovné „C“ (není-li tato částka již na účtu úložném „U“), zbylá část se převede na podúčet osobní „O“. Druhá polovina z přijatých peněz se převede na podúčet rezerva „R“ do výše úhrady nákladů výkonu trestu, tj. maximálně do výše 1.500 Kč za kalendářní měsíc, a do výše pohledávek vzniklých trestnými činy a pohledávek vzniklých vůči Vězeňské službě. Zbylá část se zaúčtuje na podúčet osobní „O“ (§ 16 odst. 3 cit nařízení). Peníze na podúctu „R“ se ponechají do doby rozúčtování pracovní odměny. Pokud odsouzený nesplnil z pracovní odměny svou povinnost k úhradě nákladů výkonu trestu, uhradí se z podúctu rezerva „R“ zbývající část povinnosti k úhradě nákladů výkonu trestu. Pokud má odsouzený v evidenci pohledávky dle zákona o výkonu trestu, převede se zůstatek finančních prostředků z podúctu rezerva „R“ na podúčet exekuce „E“ (§ 16 odst. 5 cit nařízení). Podle § 29 odst. 1 a 2 stejného nařízení GŘ je odsouzený povinen hradit náklady výkonu trestu ve výši a rozsahu stanoveném zákonem a vyhláškou, přičemž srážky provedené za úhradu výkonu trestu odnětí svobody z pracovní odměny nebo z peněz, které odsouzený obdržel do věznice, jsou vyznačeny na výplatním lístku a mzdovém listě a odsouzený může podat proti výši výpočtu nákladů výkonu trestu stížnost.
28. Ze spisového materiálu předloženého žalovaným vyplývá, že žalobce podepsal souhlas s přijetím předmětných finančních prostředků „zvenčí“, ty byly poté převedeny na jeho účet vedený věznicí a zároveň rozděleny na dvě poloviny. Pouze jedna polovina pak zůstala žalobci plně k dispozici a druhá polovina byla následně použita k úhradě jeho nákladů výkonu trestu odnětí svobody, přičemž tato povinnost mu byla stanovena jednotlivými rozhodnutími ředitele věznice. Žalobce obecně nerozporuje svou povinnost hradit náklady výkonu trestu, ani samotný výpočet stanovené úhrady. Brojí však proti postupu žalovaného spočívajícím v samotném strhávání ½ z jemu do věznice došlých finančních prostředků, neboť nedosahují ani výše životního minima, současně tvrdí, že nemá žádný závazek uvedený v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, a proto považuje nakládání s jeho finančními prostředky věznicí za nezákonné.
29. Žalobce předně argumentoval zejména výší nezabavitelné částky, které jím přijaté finanční prostředky nedosahují, z čehož dovozuje, že by mu z nich neměly být srážky prováděny vůbec. Krajský soud tomuto jeho názoru přisvědčit nemůže.
30. K uvedenému nutno konstatovat, že nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách), ve znění pozdějších předpisů, představuje provedení obecné úpravy obsažené v § 278 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). V souladu s ustanovením § 278 o. s. ř. nesmí být povinnému sražena z měsíční mzdy základní částka, způsoby jejího výpočtu stanoví nařízením vláda České republiky (dále jen „nezabavitelná částka“). Dle ustanovení

§ 299 odst. 1 věty druhé písm. d) o. s. ř. se srážky dále provádějí z příjmů, které povinnému nahrazují odměnu za práci nebo jsou poskytovány vedle ní, mezi něž náleží důchody. Zvláštní úpravu pak obsahuje zákon o výkonu trestu odnětí svobody. Základní životní potřeby odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody jsou zajišťovány ve věznici, odsouzený tedy nemusí být chráněn ponecháním finančních prostředků v rámci nezabavitelné částky k jejich úhradě. V souladu se zásadou *lex specialit derogat legi generali* (zvláštní zákon má přednost před zákonem obecnějším) se v případě žalobce použije úprava obsažená v ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Ke stejnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 20. 12. 2017, čj. 6 As 317/2017-38, v němž vyslovil, že *„odsouzenému ve výkonu trestu odnětí svobody jsou jeho základní životní potřeby zajišťovány ve věznici, aniž by musel disponovat nějakými finančními prostředky. (...) Polovinu lze použít na úhradu pohledávek stanovených v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a polovinu, pokud je mu volně k dispozici, může použít jen takovým způsobem, jaký zákon stanoví.“*

31. S tímto názorem není v rozporu ani nálezn Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16, na který žalobce poukázal. Předně nutno podotknout, že nálezn na nyní projednávaný případ v zásadě ani nedopadá, neboť se zabýval nezabavitelnou částí dávek důchodového zabezpečení u osoby ve výkonu trestu odnětí svobody, což není případ žalobce. Pokud byl v nálezu vysloven mimo jiné i závěr, že neumožnila-li věznice přes výslovné znění § 25 odstavce 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody disponovat odsouzenému s jednou polovinou prostředků zaslaných mu do věznice, zasáhla mu tím do vlastnického práva garantovaného v čl. 11 odstavci 1 Listiny, pak taková situace v případě žalobce nenastala, neboť mu nebyla sražena vyšší částka, než polovina došlých peněz.
32. Žalobce se mylí, pokud se domnívá, že nemá žádný závazek z výčtu uvedeného v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, a že proto není důvod ke strhávání ½ z částek, které mu jsou do věznice zasílány. Mezi pohledávky vypočtené v ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody se totiž řadí i náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody, neboť jde o náklady spojené s trestním řízením. Jak je uvedeno v ustanovení § 151 odst. 1 trestního řádu, náklady nutné k provedení trestního řízení, včetně řízení vykonávacího, nese stát. Povinnost nahradit státu náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody pak stanoví § 152 odst. 1 písm. d) trestního řádu, dle něhož má obžalovaný v případě, že byl pravomocně uznán vinným, povinnost nahradit státu náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody. Odstavec 4 téhož ustanovení pak odkazuje na úpravu úhrady těchto nákladů spojených s výkonem trestu odnětí svobody v zákoně o výkonu trestu odnětí svobody. Lze poznamenat, že i z komentářové literatury se podává, že *„pohledávkami spojenými s trestním řízením se rozumí především náklady trestního řízení. Toto ustanovení dopadá na náklady, které vznikly v souvislosti s trestním řízením, v němž byl odsouzenému uložen trest odnětí svobody, o jehož výkon jde. Jedná se o náklady spojené s výkonem vazby; odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci, pokud nemá nárok na obhajobu bezplatnou; paušální částku na ostatní náklady, jež nese stát; (...). Odsouzený je povinen uhradit státu i náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody (srov. § 35 a vysvětlivky k němu). Další pohledávkou spojenou s trestním řízením může být pořádková pokuta, která byla v průběhu trestního řízení odsouzenému uložena.“* (viz Kalvodová, V., *Zákon o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012.).

33. Krajský soud tedy uzavírá, že postup žalovaného odpovídal zákonu, neboť neprováděl srážky z účtu žalobce v rozsahu jdoucím nad rámec stanovený § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Proto žalobu v této části jako nedůvodnou zamítl v souladu s ustanovením § 87 odst. 3 s. ř. s.
34. Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 a 3 s. ř. s. Dle jeho odstavce 3 nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta (tj. ve vztahu k výroku I. tohoto rozsudku). Dle odstavce 1 tohoto ustanovení má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem (tj. ve vztahu k výroku II. tohoto rozsudku). Žalobce neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný náhradu nákladů nenárokoval a ze spisu nevyplývá, že by mu v průběhu řízení před krajským soudem nějaké náklady nad běžnou úřední činnost vznikly.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, který o ní také rozhoduje.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Hradec Králové 20. dubna 2020

JUDr. Jan Rutsch v. r.
předseda senátu